

Deklaraciju je pripremio Odbor kongresnih ambasadora europskih država i potpisana je u Gradskoj vijećnici u Ljubljani 7. studenoga 2008.

Europska Deklaracija o HRANI, TEHNOLOGIJAMA i PREHRANI

Preambula

Kao sudionici Prvog kongresa o hrani (Ljubljana, Slovenija 2008.) podupiremo FAO/WHO Deklaraciju o prehrani (Rim, 1992.) i WHO Deklaraciju o sigurnosti hrane (Peking, 2007.). Ovom Deklaracijom želimo istaknuti sve elemente koji se tiču hrane, tehnologijâ i prehrane koji su važni za Europu.

KOMU JE NAMIJENJENA

Europska deklaracija o hrani, tehnologijama i prehrani namijenjena je europskim potrošačima, kreatorima politike na tom području, znanstvenicima, europskoj prehrambenoj industriji i drugim interesnim skupinama.

HRANA I PREHRANA

Hrana je potrebna za rast, razvoj i funkcije ljudskog organizma. Dobra prehrana pretpostavlja uravnoteženo hranjenje kojim se osiguravaju odgovarajuće dnevne količine svih vrsta prehrambenih sastojaka i optimalan unos energije za ljudsko tijelo. Hrana mora biti sigurna, sadržavati hranjive sastojke i biti dostupna na način koji trajno osigurava dostojanstvo i kulturni identitet potrošača.

EUROPSKA ZNANOST O HRANI, TEHNOLOGIJAMA I PREHRANI

Europski stručnjaci na području hrane, prehrambenih tehnologija i prehrane kontinuirano pridonose važnim postignućima prijenosom temeljnih znanosti u primijenja istraživačka polja, u područja proizvodnje hrane, njezino očuvanje odnosno konzerviranje, skladištenje i distribuciju, kao i u područja prehrane i ljudskog zdravlja. Stručnjaci su povezani u mnogobrojnim znanstvenim i stručnim udruženjima. Ta se udruženja osnivaju u pojedinačnim državama, no također kao regionalne udruge utemeljene na jednakim prehrambenim navikama i mogu biti opće ili organizirane unutar jedne znanstvene ili stručne discipline kao što su biologija, kemija, biokemija, biotehnologija, mikrobiologija, inženjering, prehrambene znanosti, medicinske znanosti i druge povezane znanstvene discipline.

Namjera Deklaracije je postaviti ishodište za sve te discipline i služiti na najbolji mogući način stanovništvu Europe i znanstvenicima, političarima, zakonodavcima i industriji. Ta će povezanost omogućiti Europi uspješnu konkurenciju na međunarodnom tržištu, porast ponude zdrave hrane i osigurati joj preuzimanje vodeće uloge u postavljanju standarda koji proizlaze iz dosljednog i cjelovitog poštivanja znanosti i struke.

POVEZANOST EUROPSKIH ZNANOSTI O HRANI, TEHNOLOGIJAMA I PREHRANI

Deklaracijom se želi potaknuti rasprava među europskim stručnjacima i znanstvenicima na područjima hrane, tehnologijâ hrane i prehrane te uspostaviti mehanizmi kojima se nadamo postići udruživanja u budućnosti. Drugi je cilj pripomoći harmonizaciji europske industrije hrane i standardima kakvoće i sigurnosti hrane. Svi ti poticaji mogu pripomoći širenju utjecaja kojeg bi znanosti o hrani, tehnologije i prehrambene struke trebale imati na tehnološku, znanstvenu, političku, okolišnu, socijalnu i kulturnu osviještenost u Europi. Razumljivo je da to treba postići bez ugrožavanja prehrane i regionalnim posebnostima hrane i prehrane u Europi budući da će upravo te raznolikosti iznjedrili buduća istraživanja i nova otkrića.

PRIORITETNA PODRUČJA

Deklaracija treba posebice potaknuti raspravu o sljedećim temama:

- hrana je veoma važna u strateškom i političkom smislu;
- onečišćenja hrane mikrobiološkim, kemijskim i fizikalnim agensima ili alergenima hrane još uvijek se nalaze među ključnim javnozdravstvenim opasnostima;
- lokalna proizvodnja hrane utječe na kulturu regije, štiti biološku raznolikost i pridonosi regionalnoj socijalnoj i ekonomskoj stabilnosti;
- dugi prijevozni lanci mogu smanjiti kakvoću hrane i imati štetne posljedice za okoliš;
- hrana ima ključnu ulogu u uspostavljanju i održavanju dobrih prehrambenih navika koje su dio zdravog načina života tijekom cijeloga životnog vijeka;
- povećana pojavnost pretilosti i kroničnih neinfektivnih bolesti povezanih s prehranom spadaju među glavne javnozdravstvene opasnosti i izvore troškova za socijalno osiguranje stanovnika;
- razine obrazovanja i sadašnji prijenos znanja u odgovarajućim područjima nisu dostatni da bi omogućili potrošaču odgovarajući i znalački odabir;
- izobrazba i podučavanje svih interesnih skupina koje su uključene u lanac prehrane predstavlja golem su izazov.

TEMELJNA NAČELA KOJA JE POTREBNO ODRŽAVATI I PROMICATI

Osiguranje odgovarajuće količine sigurne hrane jedno je od temeljnih ljudskih prava svakog potrošača:

- svatko ima pravo na pouzdane podatke o hrani, prehrani i s njima povezanim učincima na zdravlje;
- izrada i proizvodnja hrane, prerada, transport i distribucija trebaju se provoditi na održiv način uzimajući u obzir okolišna, socijalna i etička načela, kao i zakonsku regulativu, primjerice mogućnost slijeđenja (traceability);
- treba poticati tehnološka istraživanja na području razvoja hrane za ciljane skupine stanovništva s posebnim prehrambenim potrebama;
- treba primjenjivati čestito i odgovarajuće označavanje hrane u suradnji s industrijom hrane i zakonodavcem odnosno zakonodavnim ustanovama
- nužno je potrebno razumljivo komuniciranje medija koje je znanstveno i utemeljeno na dokazima;
- treba promicati odgovarajuću prehranu i zdrav način života koji imaju ključne uloge u sprječavanju i smanjivanju bolesti;
- svatko ima pravo dobiti poduku o hrani i prehrani što prije u životu kako bi mogao preuzeti osobnu odgovornost za vlastito zdravlje i odabir hrane;
- menadžeri u industriji hrane moraju prepoznati nužnost stručnog znanja na područjima prehrane i sigurnosti hrane te osigurati odgovarajuće mjere za sigurnost hrane.

KLJUČNE AKTIVNOSTI

Deklaracija podupire sljedeće ključne aktivnosti:

- proizvođači hrane, prerađivači i trgovci moraju poštivati ne samo propise, već i etička mjerila u svim postupcima prehrambenog lanca;
- stručnjaci bi morali raditi u sukladnosti s profesionalnim i etičkim načelima;
- organi vlade i druge odgovorne ustanove trebaju uskladiti propise u okviru resornih nacionalnih politika o hrani kako bi se spremnije i učinkovitije prilagodili budućim globalnim promjenama;
- organi vlade i druge odgovorne ustanove trebaju razviti nacionalnu politiku koja će uzeti u obzir socijalne i kulturne razlike, iskustva i potrebe građana;

- svi stručnjaci na područjima znanosti o hrani, prehrani i tehnologijama trebaju se boriti za uspostavljanje odgojno-obrazovnog sustava kojim će se učinkovitim prijenosom znanja postići bolja obaviještenost potrošača;
- svatko treba biti sposoban preuzeti odgovornost za vlastito zdravlje i odabir hrane;
- potpisnici će učiniti sve što je u njihovoj moći da se ostvare načela koja su zacrtana u ovoj Deklaraciji.

Potpisani:

Prof. dr. sc. Peter Raspor, predsjednik Prvog europskog kongresa o hrani u ime Odbora kongresnih ambasadora iz 41 europske države.

Ilijana Boci - zastupao Haxhi Allmuca, Albanija; Ashot Saghiyan, Armenija, Wolfgang Kniefel - zastupao Gerhard Schleining, Austrija; Koen Dewettinck - zastupao Bart Heyman, Belgija; Faruk Čaklović, Bosna i Hercegovina; Iordanka Alexieva - zastupala Laska Rangelova, Bugarska; Mate Bilić - zamijenila Martina Piasek, Hrvatska; Athina Panayiotou, Cipar; Jana Hajšlová, Češka Republika, Henning Otte Hansen, Danska; Toomas Paalme, Estonija; Anu Kaukovirta-Norja - zastupala Helena Pastell, Finska; Paul Colonna - zastupao Michel Franck, Francuska; George Kalantzopoulos - zastupao Ioannis Samelis, Grčka; Giorgi Kvesitadze - zamijenio Tinatin Sadunishvili, Gruzija; Sabine Kulling, Njemačka; András Salgó, Mađarska; Inga Thorsdottir, Island; Francis Butler - zastupao Brian McKenna, Irska; Rosangela Marchelli, Italija; Daina Karklina - zamijenila Aija Mengaile, Latvija; Rimantas Venskutonis, Litva; Torsten Bohn, Luksemburg; Vladimir Kakurinov, Makedonija; Anna McElhatton, Malta; Slavko Mirecki, Crna Gora; Bernd van der Meulen, Nizozemska, Wenche Frølich, Norveška; Włodzimierz Grajek, Poljska; Xavier Malcata - zastupala Ana Oliveira Madsen, Portugal; Mona Popa, Rumunjska; Iosif Rogov, Rusija; Miomir Nikšić, Srbija; Peter Šimko - zastupao Norbert Bomba, Slovačka; Božidar Žlender, Slovenija; Manuel Vázquez - zamjena Ascension Marcos, Španjolska; Anne-Marie Hermansson - zastupala Lilia Ahrne, Švedska; Klaus Zimmermann - zamijenila Yasmine Motarjemi, Švicarska; Fatih Yildiz, Turaka; Sergey Fedosov, Ukrajina; David White - zamijenio Keith Wladron, UK